
ΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ: ΕΝΑΣ ΠΟΛΥΤΙΜΟΣ ΘΕΣΜΟΣ ΣΕ ΚΡΙΣΗ

Τον περασμένο χρόνο, οι διοικήσεις των μεγαλύτερων ελληνικών τραπεζών (Εθνικής, Εμπορικής, Αγροτικής) αποφάσισαν να "συρρικνώσουν" ή να "καταργήσουν" τη δραστηριότητα των Ιστορικών τους Αρχείων, με την αιτιολογία της δραστηκής περιστολής των δαπανών τους σε περίοδο βαθιάς οικονομικής κρίσης. Οι αποφάσεις αυτές, όπως ήταν φυσικό, προκάλεσαν την εύλογη ανησυχία τόσο των ερευνητών που ασχολούνται με την ελληνική οικονομική και πολιτική ιστορία, όσο και των αρχειονόμων.

Η ερευνητική και πανεπιστημιακή κοινότητα αντέδρασε έντονα στην πολιτική αυτή που είχε σαν άμεσες επιπτώσεις, αφενός μεν να χαθεί η δυνατό-

τητα πρόσβασης και χρησιμοποίησης του πολύτιμου και απαραίτητου για την έρευνα αρχειακού υλικού των ελληνικών τραπεζών, αφετέρου να χαθεί μια σημαντική πηγή χρηματοδότησης των ερευνών αυτών. Ο ημερήσιος και εβδομαδιαίος τύπος στη συνέχεια των αντιδράσεων δημοσίευσε μιά σειρά από άρθρα που αναφέρονταν στην ερευνητική και εκδοτική δραστηριότητα των Ιστορικών Αρχείων των τραπεζών (Καθημερινή, Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία, Οικονομικός Ταχυδρόμος).

Από την πλευρά της η αρχειακή κοινότητα κινητοποιήθηκε για να επιστημάνει, στους αρμόδιους φορείς αλλά και στην κοινή γνώμη, ότι η πολιτική αυτή οδηγεί, χωρίς καμμία αμφιβολία, στη σίγουρη απώλεια πολύτιμων αρχειακών πηγών.

Θα θέλαμε από αυτή εδώ τη στήλη να τονίσουμε για άλλη μια φορά ότι τα Ιστορικά Αρχεία των Ελληνικών Τραπεζών υπήρξαν πρωτοποριακοί θεσμοί, στο ζήτημα της διάσωσης και αξιοποίησης των αρχείων των επιχειρήσεων, όχι μόνο για τα ελληνικά πλαίσια αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Σήμερα λοιπόν κάποιοι προχωρούν στην κατάργηση των θεσμών αυτών αντί να φροντίζουν να τους διατηρήσουν ώστε να αποτελούν πρότυπο και παράδειγμα προς μίμηση για άλλες επιχειρήσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Στα πλαίσια των Ιστορικών Αρχείων των Τραπεζών πραγματοποιούνταν μέχρι σήμερα δύο ειδών εργασίες:

α) οι αρχειονομικές που είχαν σχέση με τον εντοπισμό, διάσωση, εκκαθάριση, συντήρηση και ταξινόμηση του αρχειακού υλικού ώστε να είναι δυνατό να χρησιμοποιηθεί από τους ερευνητές και

β) οι ερευνητικές και εκδοτικές που είχαν σχέση με την αξιοποίηση του αρχειακού αυτού υλικού, σε συνδυασμό βέβαια και με αρχειακό υλικό που βρίσκονταν σε άλλους δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς (π.χ. Γενικά Αρχεία του Κράτους, Ιστορικό Αρχείο Υπουργείου Εξωτερικών, Δημοτικά αρχεία, Εταιρεία Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου, Μουσείο Μπενάκη, Γεννάδειος), για τη μελέτη της οικονομικής κοινωνικής και πολιτικής ιστορίας του τόπου.

Από την πλευρά μας, σαν Ελληνική Αρχειακή Εταιρεία, για άλλη μιά φορά θέλουμε να τονίσουμε ότι πρέπει να συνειδητοποιηθεί από όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς ότι οι αρχειονομικές εργασίες αποτελούν σοβαρό έργο υποδομής χωρίς την ύπαρξη του οποίου καμμία σοβαρή ερευνητική δουλειά δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί. Το μεγάλο μειονέκτημα των αρχειονομικών εργασιών βρίσκεται στη φύση τους που δεν επιτρέπει συνήθως την ευρύτερη προβολή τους, με αποτέλεσμα να αγνοούνται από το πλατύ κοινό, ενώ το ίδιο δεν συμβαίνει με το ερευνητικό έργο που μέσω του εκδοτικού προγράμματος γίνεται πλατύτερα γνωστό.

Με την κατάργηση των Ιστορικών Αρχείων κινδυνεύουμε άμεσα να χά-

σουμε για πάντα πολύτιμο αρχαιακό υλικό. Το αρχαιακό αυτό υλικό θα καταστραφεί, είτε διότι δεν θα επισημανθεί έγκαιρα η σπουδαιότητα του ώστε να τύχει διαφορετικής μεταχείρισης από το υπόλοιπο άχρηστο αρχαιακό υλικό που πάει για πολτοποιήση, είτε διότι δεν θα συντηρηθεί σωστά, αφού αρμόδια επαγγελματίες για αυτές τις εργασίες δεν θα υπάρχουν. Οι συνέπειες μιας τέτοιας πολιτικής θα είναι ανεπανόρθωτες.

Τη στιγμή ακριβώς που θα πίστευε κανείς πως οι διάφοροι κρατικοί και μη φορείς θα αντιλαμβάνονταν τη σημασία παραπέρα ανάπτυξης του θεσμού των ιστορικών αρχείων των τραπεζών και ενώ έπρεπε να απασχολεί όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς (πολιτεία, τράπεζες, ερευνητές, ιστορικά αρχεία), μετά από μια δεκάχρονη πορεία, ποιές θα έπρεπε να είναι οι νέες κατευθύνσεις και ποιά η ποιοτική αναβάθμιση των υπηρεσιών αυτών ώστε να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα που δημιουργεί η μαζική εισαγωγή σε όλους τους χώρους η νέα τεχνολογία, βρισκόμαστε μπροστά σε μια εκ διαμέτρου αντίθετη πολιτική.

Η Ελληνική Αρχαιακή Εταιρεία με τις λίγες δυνάμεις που διαθέτει κατέβαλε, καταβάλει και θα καταβάλλει προσπάθειες να ευαισθητοποιήσει την πολιτική, οικονομική και πνευματική ηγεσία του τόπου πάνω στο ζήτημα της αναγκαιότητας ανάπτυξης και όχι κατάρτησης των θεσμών που είναι επιφορτισμένοι με τη διάσωση των πολύτιμων ιστορικών τεκμηρίων.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ελληνικής Αρχαιακής Εταιρείας σε μια προσπάθεια ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης και των επιχειρηματιών για την αναγκαιότητα διάσωσης των αρχείων των επιχειρήσεων αποφάσισε να διευρενήσει τη δυνατότητα συνδιοργάνωσης ημερίδας με θέμα: "Τα αρχεία και η ιστορία των επιχειρήσεων".

Νίκος Παντελάκης